

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 4 ด้านต่อไปนี้

1. เพื่อประเมินผลด้านบริบทของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ
2. เพื่อประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้าของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ
3. เพื่อประเมินผลด้านกระบวนการของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ
4. เพื่อประเมินผลด้านผลผลิตของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.1.1 กลุ่มผู้บริหารงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ประกอบด้วย ผู้จัดการรทส. สาขา ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา หัวหน้าหน่วยอำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ใน รทส. อำเภอชัยภูมิ เกษตรอำเภอชัยภูมิ และปศุสัตว์อำเภอ ปลัดอำเภอ ประมงอำเภอที่ปฏิบัติงานที่อำเภอชัยภูมิจำนวน 16 คน

2.1.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ประกอบด้วย พนักงานพัฒนาธุรกิจหน่วยอำเภอที่ปฏิบัติงาน รทส.อำเภอชัยภูมิ และเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเจ้าหน้าที่ ปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่อำเภอที่ปฏิบัติงานที่อำเภอชัยภูมิ จำนวน 14 คน

2.1.3 กลุ่มผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ประกอบด้วยเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแก้ไขปัญหาความยากจนหนี้สินภาคประชาชนหนี้ในระบบอำเภอชัยภูมิ จำนวน 310 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร

ชุดที่ 2 เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงาน

ชุดที่ 3 เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ในระบบการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงาน และผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ในระบบ ด้วยตนเองได้ข้อมูลกลับคืนมา 100%

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามลงรหัสโดยใช้คอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Window Version 12. คำนำวน ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. สรุปผลการวิจัย

การประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้ในระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งใช้แนวคิดรูปแบบการประเมินผลของสตัฟฟิลบีม (CIPP Model)

ผลการประเมินสรุป ได้ดังนี้

4.1. ด้านบริบท (Context) พบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นในภาพรวมสอดคล้องมากเกี่ยวกับนโยบายรัฐในการแก้ไขปัญหานี้ในระบบให้กับประชาชนผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ในระบบ ส่วนด้านนโยบายรัฐในการแก้ไขปัญหานี้ในระบบและวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหานี้ในระบบมีความสอดคล้องมากที่สุด ส่วนวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตวัตถุประสงค์ความต้องการแก้ไขปัญหานี้ในระบบและวัตถุประสงค์เกี่ยวกับสภาพปัญหาของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ในระบบทั้งหมดมีความสอดคล้องมาก

4.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นในภาพรวมมีความพอเพียงปานกลาง พิจารณาในแต่ละกลุ่มงาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่างบประมาณด้านเงินกู้ บุคลากรภายใน ความรู้ ความสามารถและจำนวนผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ในระบบมีความพอเพียงมาก ในส่วนงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรภายนอก บุคลากรที่ใช้ในการติดตาม กำกับ แนะนำมีความพอเพียงปานกลาง ส่วนด้านงบประมาณการดำเนินงาน วิทยากรในการอบรม มีความคิดเห็นไม่เหมือนกันผู้บริหารมีความคิดเห็นพอเพียงมาก เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นพอเพียงปานกลาง

3. ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นในภาพรวมปานกลาง พิจารณาในกลุ่มงานด้านการบริหารงาน การประชุมชี้แจงคณะกรรมการ และการกำหนดผู้รับผิดชอบมีการปฏิบัติการมาก ส่วนการให้ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานมีการปฏิบัติการ

ปานกลาง ในกลุ่มงานด้านการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มองระบบมีความคิดเห็นในภาพรวมมีการปฏิบัติกรมมาก เจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มองระบบมีความคิดเห็นในการปฏิบัติกรมมากได้แก่ การประชุมชี้แจงผู้เข้าร่วมฯ การฟื้นฟูอาชีพ การประชุมประชาคม การติดตามตรวจเยี่ยม ผู้เข้าร่วมฯ มีความคิดเห็นในการปฏิบัติกรมมากที่สุดได้แก่การให้กู้เงินในโครงการ และการให้ข้อมูลข่าวสาร

4. ด้านผลผลิต (Product) พบว่าความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มองระบบในภาพรวมมีความพึงพอใจมาก พิจารณาในกลุ่มงานด้านการดำเนินงานที่ความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ การบริการของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานได้แก่ การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน การให้บริการด้านต่างๆเช่นการรับแจ้งข้อ การให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหานี้มองระบบ การประสานงานกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหานี้มองระบบ ส่วนการดำเนินงานที่ผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ ขั้นตอนการคัดเลือก การกำหนดคุณสมบัติ การเจรจาประนอมหนี้ การได้รับเงินกู้ ระยะเวลาการชำระคืนหนี้ หลักประกันเงินกู้ และการให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจน กระบวนการในการให้ความรู้ ตั้งแต่การปฐมนิเทศและการอบรมฟื้นฟูอาชีพผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มีความพึงพอใจมาก ส่วนในด้านเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมความเป็นอยู่ในครัวเรือนของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มองระบบ มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.70 เงินออม ร้อยละ 43.70 หนี้สินลดลง ร้อยละ 86.20 รายได้หลักจากการทำนาทำไร่และทำอาชีพเสริม ร้อยละ 42.50 ด้านความเป็นอยู่ดีขึ้น ร้อยละ 64.40 และการพึ่งพาตนเองเพิ่มขึ้นร้อยละ 60.50 ในด้านปัญหาการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้มองระบบ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานและผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มองระบบมีความคิดเห็นในภาพรวมมีปัญหาการดำเนินงานปานกลาง ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มีความคิดเห็นในปัญหามากได้แก่ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ การกำกับ แนะนำ การตรวจเยี่ยม และการเตือนหนี้ ความคิดเห็นในด้านปัญหาการดำเนินงานน้อยได้แก่ บุคลากรในการติดตาม การกำกับ แนะนำ และการให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้มองระบบ

5. อภิปรายผล

การประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้มองระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งใช้แนวคิดรูปแบบการประเมินผลของ สตีฟฟิลลิปส์ ผลการอภิปรายผล มีดังนี้

5.1 ด้านบริบท พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหานี้มองระบบ ความต้องการในการแก้ไข

ปัญหานี้ในระบบและสภาพปัญหาของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ในระบบอยู่มาก สืบเนื่องจากการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้ในระบบเป็นนโยบายของรัฐบาลที่เป็นแผนงานระดับชาติ และเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน ซึ่งในส่วนงานที่เกี่ยวข้องมีแผนงานการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาคือความยากจน เพื่อลดภาระหนี้สิน เพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนเพื่อให้อยู่ดีกินดีจึงเน้นการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละส่วนงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลซึ่งส่งผลให้นโยบายของรัฐบาล มีความสอดคล้องทั้งในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ ความต้องการ การยกระดับคุณภาพชีวิตและปัญหาของประชาชน ความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการพักชำระหนี้เกษตรกร ศึกษากรณี ธ.ก.ส.สาขามีนบุรี กรุงเทพมหานคร(เฉลิมพล บุญย้อย. 2546 : 42) ซึ่งเป็นการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสอดคล้องของนโยบายรัฐบาลที่ให้มีโครงการพักชำระหนี้เกษตรกร โดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาคือลดภาระหนี้ เพิ่มรายได้จากอาชีพเสริมจากการฟื้นฟูอาชีพภายหลังการพักชำระหนี้ มีการลด ละเลิกอบายมุข เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพื่อมีเงินออมไว้เป็นเงินลงทุนในการผลิตต่อไปในเวลาที่พักชำระหนี้ ซึ่งนโยบายดังกล่าวผู้ดำเนินการสามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรและผู้ดำเนินการ สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ตลอดจนผู้เข้าร่วมโครงการอย่างมาก ส่วนงานวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการการแก้ไขปัญหาคือความยากจนตามนโยบายกระทรวงมหาดไทยของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ (ภัทรา จันทร์แก้ว. 2542 : 3) พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในแนวนโยบายการดำเนินงานในโครงการ มีการจัดการที่ดีซึ่งให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความพึงพอใจโครงการทำให้ผลการบริหารโครงการประสบผลสำเร็จ ส่วนงานวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเองโครงการย่อยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษากรณีบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี (ประสงค์ พิภพทอง. 2544 : 2-3) พบว่า คณะกรรมการผู้ดำเนินงานในโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นในโครงการอยู่ในระดับสูงสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มมาก

5.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ในภาพรวมผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานมีความคิดเห็นในด้านปัจจัยนำเข้าปานกลาง สืบเนื่องจากการดำเนินงานของรัฐบาลด้านปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในการดำเนินงานจะเป็นของส่วนงานผู้ดำเนินงานเป็นผู้จัดหาดำเนินงานซึ่งส่วนใหญ่ส่วนงานที่เป็นผู้ดำเนินงานมีการปฏิบัติงานในงานประจำซึ่งรูปแบบงานมีลักษณะคล้ายคลึงกับงานที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลการใช้ปัจจัยนำเข้าต่างๆเช่น บุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงาน บุคลากรภายนอก ความรู้ความสามารถและวัสดุอุปกรณ์จะเป็นของส่วนงานผู้ดำเนินงานทำให้การ

ปฏิบัติงาน บางกิจกรรมล่าช้าเพราะปัจจัยนำเข้ามีจำกัดเฉพาะงานประจำเมื่อนำมาทำงานหลายด้านพร้อมๆกันทำให้ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ส่วนความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานจะไม่มีกรอบรมในด้านนี้เป็นการเฉพาะจะนำความรู้ความสามารถในงานประจำมาปฏิบัติงานและเรียนรู้ ไปพร้อมกับการปฏิบัติงานจริงโดยศึกษาในระเบียบและวิธีปฏิบัติของกิจกรรม มาเป็นแนวทางในการทำงาน ในด้านบุคลากรภายในและภายนอกมีจำนวนไม่พอเพียงเมื่อมีการนำบุคลากรจากส่วนงานอื่นๆมาช่วยดำเนินงานจะต้องมีการพัฒนาความรู้ทำให้ต้องสิ้นเปลืองทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม สอดคล้องกับการศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.) ตามมติคณะรัฐมนตรีโดยใช้งบประมาณพิเศษปี พ.ศ. 2544 ตามแผนก่อนหน้าต่างประเทศ : กรณีศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดอุบลราชธานี(ณัฐลีมา มากชู, 2545 : 54) พบว่าปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมปานกลาง มีปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานได้แก่ความไม่พอเพียงของบุคลากร งบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ แผนและระเบียบของโครงการไม่มีความเหมาะสม ขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่องของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ งานวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการฝึกอาชีพแรงงานในภูมิภาคเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชลบุรี (ชนัชพร อรัญยกานนท์, 2544 : 1-2) พบว่า ความพึงพอใจในปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีน้อย และไม่เพียงพอ ตลอดจนงบประมาณด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการทำให้ไม่สามารถนำความรู้ที่อบรมไปประกอบอาชีพภายหลังที่เสร็จสิ้นการอบรมได้ การวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร คปร. : ศึกษากรณีกิ่งอำเภอสว่างวีระวงษ์ จังหวัดอุบลราชธานี (วิรัช ปวะภูโต, 2544 : 1-2) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทำการเกษตรโดยปลูกไม้ผล 11 – 20 ไร่ ได้รับสินเชื่อในโครงการจาก ธกส. น้อยไม่เพียงพอ ส่วนปัจจัยในการผลิตที่ได้รับจากการสนับสนุนไม่ครบถ้วนและไม่เหมาะสมกับแผนการผลิตในโครงการ รายได้ของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการต่ำ การประชาสัมพันธ์และการตรวจโครงการมีเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง แต่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความเชื่อว่าโครงการ คปร. จะสามารถแก้ไขปัญหาพืชผลทางการเกษตรได้

5.3 ด้านกระบวนการ พบว่าความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานในภาพรวมมีการปฏิบัติกรอยู่มาก เพราะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะมีการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกับงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ประจำที่ทำอยู่ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องและตรงตามเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ การอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่

ผู้ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง สืบเนื่องจากงานนโยบายรัฐเป็นงานที่จำเป็นเร่งด่วนมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเน้นผลงานที่ได้รับจะต้องได้รับความพึงพอใจจากผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานอย่างเร่งด่วนบางกิจกรรมจะไม่มีความรู้ความชำนาญในกิจกรรมนั้นๆเพราะไม่ได้รับการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติ ในด้านกระบวนการของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้กระบวนการที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดจากผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้กระบวนการกู้เงิน การให้ข้อมูลข่าวสารการส่งมอบหนังสือเตือนสืบเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานมีความชำนาญในด้านสินเชื่อเกี่ยวกับเกษตรกรลูกค้าซึ่งมีการประชุมชี้แจง การให้ข้อมูลข่าวสาร การส่งมอบหนังสือเตือนนี้ทำให้กระบวนการด้านนี้ต้องติดต่อกับผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้กระบวนการไปพร้อมๆกันซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลและพัฒนากิจการดำเนินการของโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้(กำธร แสงฤทธิ์. 2546 : 54)พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานมีการกำกับแนะนำและส่งเสริมฟื้นฟูอาชีพ การติดตามประเมินผล ตรวจสอบผู้เข้าร่วมโครงการได้ประโยชน์สูงสุดเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ งานวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผล โครงการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียนในเขตพื้นที่การรับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม (ศิริรัตน์ เปรมจิตร. 2547 : 2-3) พบว่า การดำเนินงานในโครงการทุกด้าน ตั้งแต่สภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต มีความเหมาะสมมากทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในโครงการ ตลอดจนผู้ปฏิบัติและผู้เข้าร่วมในโครงการมีความพึงพอใจมาก ในด้านความรู้ในด้านการต่อต้านการใช้ยาเสพติด ในนักเรียนหญิงมีความรู้มากกว่านักเรียนชาย เมื่อเสร็จสิ้นโครงการนักเรียนมีความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับการต่อต้านการใช้ยาเสพติดมาก การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการรวมกลุ่มรายได้ / อาชีพของกรมประชาสัมพันธ์ ปี 2542 (ชนพรรณ การหมั่นดี. 2543 : 3) พบว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการมีความร่วมมือกันแก้ปัญหา การพบปะสังสรรค์ การสร้างความคุ้นเคยกันของชาวบ้าน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อโครงการ คือ เรื่องการอาศัยอยู่นอกเขตเมืองของชาวบ้านและเงินทุนโครงการมีน้อย

5.4 ด้านผลผลิต พบว่าความคิดเห็นด้านผลผลิตของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่มาก สืบเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานมีความคุ้นเคยและเป็นกันเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ในด้านต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ มีรายได้เพิ่มขึ้นหนี้สินลดลงและความเป็นอยู่ในครัวเรือน และการพึ่งพาตนเองเพิ่มขึ้นทั้งสองด้าน ด้านปัญหาในภาพรวมพบว่าผู้บริหารเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบมีความคิดเห็นของปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในการติดตามตรวจสอบผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบไม่ทั่วถึงเพราะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีงานประจำที่มากประกอบกับงานนโยบายของรัฐบาล

มีกำหนดขอบข่ายเวลาที่กระชับและเป้าหมายชัดเจนทำให้การติดตามผลไม่ทั่วถึงทำให้การให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไม่เป็นข้อมูลที่ทันต่อสถานะเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกกระบบไม่สามารถปฏิบัติได้ตามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ตกลงไว้ในแผน และวัตถุประสงค์ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย : กรณีศึกษา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (คุสิต เหลี่ยมวัฒนา, 2546 : 1-2) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีหนี้เงินกู้ระหว่าง 30,000 – 50,000 บาท มีการชำระหนี้เงินกู้คืน ธกส. ร้อยละ 69.86 และมีเงินออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.67 หลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ ส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการฟื้นฟูอาชีพในหลักสูตรสังขธรรมชีวิต ลด ละ เลิกอบายมุข เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น งานวิจัยเรื่องการประเมินโรงเรียนสีขาว : ศึกษากรณีโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ ศรีวิทยา 2 (จิตตวดี บุญเจริญ, 2545 : 1-2) พบว่า จากการติดตามผลในโครงการในด้านความรู้ของโครงการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านการประชาสัมพันธ์ บทบาทของโรงเรียนที่ส่งเสริมกิจกรรมการป้องกัน การปราบปรามและบำบัดฟื้นฟูได้รับจากโครงการอยู่ในระดับสูง ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อค้นหานักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ต้องสงสัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตจากสภาพร่างกายผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้วิธีพูดคุยเพื่อสอบถามความจริง ถ้านักเรียนยอมรับก็จะมีประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้ นอกกระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ด้านบริบท ผู้บริหารควรแนะนำให้มีการจัดทำฐานข้อมูลในส่วนของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกกระบบในด้านต่าง ๆ เช่น ชื่อ ที่อยู่ คนในครัวเรือน สาเหตุของการเป็นหนี้ ชื่อเจ้าหน้าที่ การประกอบอาชีพ ที่มาของรายได้ เพื่อป้องกันการเกิดการแจ้งหนี้สินซ้ำซ้อนและแก้ไขไม่รู้จบและป้องกันการเกิดหนี้ที่ไม่เป็นความจริงเพื่อให้รัฐบาลช่วยเหลือควรจัดให้มีการประชุมอบรม เพื่อชี้แจงเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีความรู้อย่างแท้จริงในหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตั้งแต่เบื้องต้นตั้งแต่การแจ้งชื่อผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกกระบบเพื่อเป็นการถ่วงถ่วงคัดแยกเบื้องต้นอย่างเข้มงวดเพื่อลดปัญหาจำนวนผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกกระบบที่มากเกินไป การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อย

6.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า บุคลากรภายนอกที่จะเป็นผู้นำความรู้ให้กับผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบควรจัดให้มีหลากหลายของค์ความรู้เพื่อตรงตามความต้องการของผู้เข้าร่วม การแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบต้องการโดยให้มีการสอบถามความต้องการเบื้องต้นก่อนการดำเนินงานเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามแนะนำกำกับควรมีการตรวจเยี่ยมอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และเป็นไปอย่างสมานฉันท์เพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจว่าเป็นการตรวจสอบเพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและอาจทำให้การชำระหนี้มีปัญหาและควรมีการตรวจเยี่ยมในช่วงเวลาที่ผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบมีรายได้ตามที่ระบุไว้ในพันธะสัญญาที่ทำไว้

6.1.3 ด้านกระบวนการ ควรมีการประชุมสัมพันธ การให้ข้อมูลข่าวสาร การประชุมประชาคมในหลายรูปแบบเพื่อให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายได้ทราบข้อมูลและหลักเกณฑ์อย่างถูกต้องและเข้าใจเพื่อเป็นการป้องกันผู้ที่ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ตั้งแต่เบื้องต้นและสามารถกำหนดจำนวนคนและการดำเนินงานได้ทันกำหนดเวลาเพื่อการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ ส่วนการพัฒนาพื้นที่ฟูอาซิฟให้กับผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการอย่างครบวงจรเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในการเพิ่มรายได้ อย่างแท้จริงแก่ผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบตลอดจนสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

6.1.4 ด้านผลผลิต ในการชำระคืนเงินกู้ควรมีการติดตามถึงศักยภาพในการชำระหนี้เงินกู้ว่ามีการชำระคืนเป็นไปตามกำหนดหรือไม่อย่างไร ควรมีการจดบัญชีรายรับ รายจ่ายเพื่อเป็นการให้เกษตรกรประมาณตนเองว่ามีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายของตนหรือไม่เพื่อจะได้มีการอบรม พื้นที่ฟูอาซิฟได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบจะสามารถมีรายได้ในครัวเรือนอย่างเพียงพอไม่เกิดหนี้สินนอกระบบอีก ในด้านปัญหาของการดำเนินงาน ควรมีการจัดการแก้ไขปัญหาด้านเหตุเพื่อจะสามารถเชื่อมโยงสาเหตุต่าง ๆ จนปลายเหตุ โดยการประชุมแก้ไขในขั้นตอนต่าง ๆ ในขณะที่ดำเนินโครงการเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานสู่เป้าหมายได้ตามกำหนด โดยได้รับความพึงพอใจจากทุกส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรม

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาวิถีชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบ

6.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบ

6.2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้ นอกระบบ

6.2.4 ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหานี้นอกระบบอย่างต่อเนื่องและกำหนดระยะเวลาในการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

6.2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอาชีพเสริมให้กับผู้เข้าร่วมการแก้ไขปัญหานี้นอกระบบ